

**Nada
Reviláková**

העבר

שפה זרה

**Na
kameni
kámen**

מטעליה במש

הגם מטעלי

Na kameni kámen

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

 KNIHA ZLIN

Nada Reviláková

Na kameni kámen – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

**Na
kameni
kámen**

**Nada
Reviláková**

**Na
kameni
kámen**

≡ KNIHA ZLIN

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete? Tak ji pusťte dál do světa! Vše potřebné se dozvíte na www.restorio.cz.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

© Nada Reviláková, 2025
Cover © Kamila Severová, 2025

ISBN tištěné verze 978-80-7662-787-1
ISBN e-knihy 978-80-7662-788-8 (1. zveřejnění, 2025) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-7662-789-5 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-7662-786-4 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

*Válka v nich zůstává, i když je dávno minulostí.
Jaká je v tom případě jejich budoucnost?*

Adam je přítomností nedotčený, i když v ní musí žít. Jeho mysl však ve skutečnosti žije v minulosti. Eva je naopak nedotčená minulostí a žije přítomností, i když se ukáže, že je s minulostí Adama spojená víc, než by chtěla. Co se stane, když se jejich dva světy prolnou? Najdou společnou cestu z bludiště křivd, utrpení a smrti, nebo se jejich společná cesta stane smrtelnou pastí?

Prolog - 16. května 1945

Marie se prudce sehnula a zasténala bolestí. Rána, kterou právě dostala do břicha, jí téměř vyrazila dech. Zajímavě po něm zalapala.

„Jen klid, klid, vždyť už to bude,“ zašeptala sevřeným, ale konejšivým hlasem. Bylo to zbytečné, protože to stejně nepomohlo. Ucítla další kopanec. Tříkrát se zhluboka nadechla a pak se narovнала. Další zásah utřizly uši. Hlasité pískání jí přinutilo rychle sáhnout po konvici. Bolesťivá křeč v břiše naštěstí ustupovala. Nalila vroucí vodu do hrnku s cikorkou. Do půlky, zbytek zalila mlékem. Koláčky už byly na stole. Toník je donesl z pekařství na rohu, než odešel odklízet sutiny v ulicích Prahy. Aby měly čerstvé. Pousmála se. Zvykl si ji oslovovat množným číslem. Říkal jí *holky moje*. Co když to bude kluk? Žádný chlap na světě by asi nebyl tak zklamaný z narození chlapce. Ale i Marie cítila, že čeká holčičku. I když v ní určitě žádný andílek neroste. Bude pěkně od rány, soudě podle toho, jak umí kopnout. Přitom to ještě musí být drobeček. Ale nedá se. Anička se ve světě neztratí. Ukusovala koláček, zapíjela ho teplou tekutinou a přitom si hladila vystouplé břicho. Zklidnilo se. Koláčky a čekanková káva. Až takhle spolu budou snídat, v radostném poklidu u jednoho stolu, ale každá na své židli, určitě už nebude mít v hrnku nějakou náhražku.

Anna se v břiše spokojeně protáhla, alespoň tak to Marii připadalo, soudě podle plynulého pohybu. Usmála se a přitiskla dlaň na místo, kde ji cítila nejvíc. Vzápětí přišla odezva. Marii se na rtech rozprostřel spokojený úsměv. V té chvíli její snídaňový rituál narušil zvonek ode dveří.

Kdo to může být? Že by se Toník vrátil tak brzy? Zapomněl něco? Nejspíš klíče. Nebo máma? Zvedla se a došourala ke dveřím. Nechtělo se jí odtrhávat od koláčků, od kávy ani od židle.

Otevřela a zůstala zaraženě hledět na to, co stálo na chodbě vinohradského činžáku. V první chvíli si nebyla vůbec jistá, jak tu bytost pojmenovat. Nejvíc jí připomněla suchý strom. Zpod poněkud krátkého saka trčely dvě ruce – vyhublé, nahnědlé a zvrásněné, jako opadané větve. Nohy přešláply ze strany na stranu a zase zpátky, jako dvě osiky, které nezůstanou v klidu ani v nepatrném vánku. Jen hlava dávala tušit, že jde o člověka. Ale jakého člověka. Stařec s bledými vpadlými tvářemi, zcela bez vlasů, na ni hleděl podivně, horečnatě rozzářenýma očima. Jen ty oči se k tomu celkovému dojmu jaksi nehodily. Ty přece nebyly staré. Naopak. A nadto nebyly neznámé.

„Maruško,“ zašeptaly popraskané rty a oči, které zatím hleděly jen do těch jejích, se svezly níž. Na její břicho. Znovu se jí podíval do tváře. A jí se rozbušilo srdce a prudce ji píchlo pod žebry. Čekala, že jednou přijde. Ale každé ráno zadoufala, že to bude až později, až další týden, další měsíc. Přišel. A den, kdy přišel, den, který začal tak poklidně, si už bude připomínat navždy.

1

Vnímal svůj strach. Dusivý a všudypřítomný. A kolem sebe tísnivou přítomnost mnoha namačkaných lidských těl. Všichni mlčeli a ticho narušoval jen pravidelný klapot pražců. I ten záhy vytěsnil z mysli. Znovu ho začal vnímat ve chvíli, kdy se změnil, zpomalil. Doprovázelo ho skřípění brzd. Vlak zastavil. Uslyšel hlasy a štěkot psů. Matka pevně svírala jeho ruku. Teď, teď se ukáže, jestli byly naděje marné a varovné hlasy pravdivé. Nebo naopak. Dvěře dobytčáku se s rachotem otevřely a je oslnilo světlo z reflektorů. Podíval se na matku. Všiml si, jak k ní z každé strany přistoupil jeden voják v uniformě a popadl ji za paži. Světlo reflektorů se odrazilo v rudých náušnicích v jejích uších. Křik a štěkot zesílil a masa lidí se pohnula. Voják ho odstrčil a ruka se vysmekla. Ze všech sil se rozkřičel: „Maminko!“

Adam otevře oči a zprudka dýchá. Všechno kolem něj je rozmazané. Několikrát zamrká. Konečně spatří známé obrysy nábytku. Žádný dobytčák, pokoj. Jeho pokoj. Zaposlouchá se. Co se stalo, proč je tu takové ticho? Zmateně se rozhlíží kolem sebe. Kde udělal chybu? Že by si před usnutím nezapnul hudbu? Podívá se na displej budíku. Bliká na něm 12:00. Venku se přitom rozednívá. Mobil ukazuje pět hodin. Jasně, už se to stalo zase. Vypadl proud. A tím se přerušil i proud zvuků nezbytný pro jeho poklidný spánek.

Vstane, dojde ke knihovně, ve které má přehrávač, a zapne ho. Nejspíš si bude muset pořídit nějaký na baterky. Pokojem se rozline Vivaldiho zvonivá melodie. Čtvero ročních období, snad u toho ještě usne. Pak si ale uvědomí, že nejdřív musí budík znovu nastavit. Přece nemůže zaspát. Zrovna dnes. V takový důležitý den. Je přece 16. května.

Nic tomu zpočátku nenasvědčovalo, ale 16. květen se stane důležitým i pro Evu. Už od ranního probuzení ji nicméně provázela smůla. Jestli vstala levou, či pravou nohou, sice nepostřehla, ale při zalévání čaje skončil v hrnku kromě sáčku taky provázek s papírkem, takže ho musela lovit lžičkou. To nesnášela. Ale co huř, mobil jí v koupelně spadl tak nešťastně, že se mu na dlaždicích nakřápl displej. To už nadávala jako špaček. A navíc, což bylo možná ještě horší, máma hned začala s těmi svými řeči, že jí přece říkala, ať telefon nenosí v zadní kapse kalhot, že jí jednou určitě vypadne a rozbije se. Takže teď se sice snažila tvářit soucitně, ale měla přitom v očích nepřehlédnutelný výraz uspokojení a zadostiučinění, že se její varování potvrdila.

A potom chtěla vyrazit z bytu, ale nemohla najít látkovou tašku. Kam ji, sakra, zase strčila!? Přece ešusy s obědem pro babičku neponese v igelitce jako nějaký bezdomáček. V kabelce není. Na věšáku taky ne. Snad v šuplíku? Samá voda. Prostě není vůbec nikde.

„Evi, vždyť o nic nejde.“ Tyhle máminy řeči milovala. Říct někomu, kdo je fakt vytočený, vždyť o nic nejde, bylo jako píchnout do vosího hnízda rudou pastelkou.

„Zastav se.“

„Ale mami, když něco hledám, tak se u toho musím pohybovat.“

„Ne, opravdu, pojd' sem a zastav se.“ Zuzana jí zastoupila cestu, takže Evě stejně nic jiného nezbývalo.

„Dobře,“ pronesla rezignovaně.

„Obejmi mě.“

„Mami!“

„To pomůže, věř mi.“ Pod matčiným pohledem plným jistoty a nezvratného přesvědčení Evě nezbývalo než se podvolit.

„A teď zavři oči.“

„Sakra, mami, jak mám něco najít se zavřenýma očima?!“

„Důvěřuj mi, zavři oči.“

„No dobře,“ souhlasila nakonec.

„Teď se třikrát zhluboka nadechni. Tak. A přemýšlej. V klidu. Kdy naposledy jsi tu tašku měla?“

Kdy naposledy ji měla? Zamyslela se. Včera ráno v batohu. Pak šla do školy na přednášku. Tam ji stoprocentně měla, protože v ní nesla knížky do knihovny. Knihovna! Vždyť do ní nakonec vůbec nedošla. V tom to je. Nechala knížky v šatně. I s taškou.

„No jasně, už vím!“ Odtáhla se a usmála na mámu. „Díky.“

„Víš, že tu pro tebe jsem kdykoli,“ usmívala se Zuzana spokojeně.

„Ano, to vím taky,“ konstatovala Eva se sotva znatelným povzdechem. Máma by tím všeobjímajícím přístupem sice mohla šetřit, někdy byl dost ubíjející, ale v tomhle případě asi zabral.

Jenže její problém to momentálně úplně nevyřešilo. Tašku stejně neměla.

Co teď? Na moment ji napadlo, že by se vykašlala na ešusy a objednala babičce meníčko. Ale pak tu myšlenku zavrhl. Když už se s tím vařily, přece nebude zbytečně vyhazovat peníze. Asi bude muset vážně jít po ulici s igelitkou. Nasadí sluneční brýle a bude se modlit, aby nepotkala někoho známého.

„Tak já jdu,“ zavolala do útrob bytu těsně před odchodem.

„Pozdravuj babičku,“ ozvalo se z máminy pracovny. „A vyříd' jí, že se odpoledne zastavím. Ať ty její narozeniny oslavíme.“

„Jo. Ale o narozeninách radši mluvit nebudu, víš, že je slavit nechce.“ Na odpověď už nečekala a zabouchla za sebou dveře.

Bylo krásné květnové dopoledne a jedna drobná elegantní slečna s kaštanovými vlasy a nazelenalýma očima schovanými za tmavé sluneční brýle vyrazila do ulic velkoměsta s igelitkou v ruce. Kdyby se nezdržovala hledáním tašky, nejspíš by stihla dřívější tramvaj. Takhle musela dvanáct minut čekat. Dvanáct minut čekání může být na jednu stranu ztráta času. Ale taky může mít pro člověka dost zásadní význam. Záleží, jestli čas hraje s vámi, nebo proti vám. Nebo taky na tom, jak těch neplánovaně získaných nebo ztracených dvanáct minut využijete. Eva je strávila modlením, aby ji nikdo známý neviděl. A její modlitby byly vyslyšeny.

2

Když vystoupila po patnácti zastávkách u Vinohradské vodárny, byla už trochu klidnější. Čekala ji cesta známou ulicí, kterou lemovaly tiché čínžáky a alej stromů. Měla to tady ráda. I v parném létě tu byl příjemný stín. A lidí poskrovnu. Proto ji zarazilo, když uviděla shluk postav před babiččiným domem. V první chvíli se lekla, jestli se něco nestalo. Ale sanitku nikde nezahlédla.

Když se k nim blížila, upoutalo ji jejich počínání. Skupinka asi deseti lidí stála nad dvěma muži, kteří tloukli kladivem do chodníku. Všichni, až na ty dva klečící chlapy, byli slušně oblečení. Pánové v oblecích, dámy v tmavých šatech. Spíš by zapadli na nějakou slavnost nebo na pohřeb, napadlo ji, zvláště když viděla, že si nevšímají okolí a mají hlavy skloněné k zemi. Prošla kolem nich. Přece nebude zastavovat a sledovat je, nebo se dokonce ptát. Mohla si mezi ně stoupnout a dělat, že do té skupinky taky patří. Tak by zjistila, co se na tom chodníku přesně děje. Jenže to by na sobě nesměla mít seprané džíny a v ruce ošoupanou igelitku. Došla ke dveřím a zazvonila. Chvíli čekala. Nenápadně se přitom otočila a všimla si, že se na ni upřeně dívá mladý muž, který jako jediný zvedl pohled od chodníku. No, dobře si prohlídni holku s igelitkou v ruce. Něco takového jsi asi ještě neviděl, pomyslela si. Znovu netrpělivě zazvonila. Co jí tak trvá?

Opět zachytila jeho pohled. Nekoukal na ni, jako by ji ještě nikdy neviděl. Spíš jako by ji už viděl. Že by se znali? To asi ne. Znovu se nepatrně pootočila. Kývl. Kývla taky. Ale nevybavovala si, že by ho někdy dřív potkala.

No nic, nejspíš jí nezbude než hledat klíče. Zatlačila ramenem do dveří. Někdy zůstaly nedovřené. Dnes zrovna ne. Zašmátrala volnou rukou v kabelce. Nahmatala je na třetí pokus. Na druhý trefila správný klíč. Než vklouzla dovnitř, ještě jednou se ohlédla. Znovu ten jeho pohled. To na ni takhle zírá celou dobu? Letmo se usmála a zmizela v domě.

Ani pak nesklopil oči k zemi jako ostatní. Hleděl na leštěné dřevěné dveře a zběsilý tlukot srdce se ne a ne zklidnit. Pocítil bolest. Bolest, která tu kdysi zůstala a celé roky vyčkávala, až bude moct do někoho vstoupit.

Eva mezitím vyběhla schody do pátého patra. Znovu zazvonila. A znovu žádná odezva. Zneklidněla. Kam by babička šla? Vždyť sama nikam nechodí. A navíc čeká, že jí přinese oběd. Strčila klíč do zámku a otevřela dveře.

„Babi!“ zavolala.

„Konečně, no to je dost,“ ozval se z hloubi bytu známý podrážděný hlas. Oddechla si.

Zula si boty a zamířila do kuchyně. Seděla tam. Malá, shrbená. Naštvaná na celý svět, že ještě nevymyslel, aby stáří nebolelo.

„Tys mi dala. Proč neotvíráš?“

„Proč ty zvoníš? Abych se zbytečně táhla ke dveřím, když máš klíče?“

„Aspoň by ses trochu prošla. Stejně tu celé dny jenom sedíš. Otevřela sis okno?“

„Ještě tam jsou?“ odpověděla místo toho babička otázkou.

„Kdo?“

„Ti židi.“ V babiččině hlase se zachvěla roztrpčenost.

„Cože?“ Nejdřív nechápala, ale pak jí došlo, že když dole na chodníku těkala pohledem z jedné postavy na druhou, mužům se ve vlasech skrývaly malé kulaté čepičky. „Odkdy jsi antisemita?“ podotkla bez přílišného zájmu. „Mám ti to ohřát?“ Zvedla ruku s igelitkou.

„Polož to na linku.“

„Jo, já to položím na linku a pozítří to tam zase najdu.“

„Jsem snad nesvéprávná, nebo co?“

„Dáme si spolu. Ještě jsem neobědvala, mám toho víc.“

Pokrčí rameny. „Když chceš u jídla poslouchat klapající protězu.“ Bylo ale znát, že ji společnost u oběda potěší. A Eva zase uvítá, když bude mít pod kontrolou, co všechno babička snědla.

Kriticky obhlédla kuchyňský stůl. Byl přímo zavalený krámy. Nádobí, pro které se babička nechce natahovat do skříňky. Chlebník a miska na suché pečivo. Krabičky od léků. Dokonce i ponožky na dřevěné kazetě se šitím.

„Co kdybysme zase jednou poobědvaly v parádním pokoji?“ navrhně s úsměvem. Jako za starých dob, kdy sem na Boží hod chodívali s mámou a tátou na oběd.

Babička po ní ale mrskne pohledem. Neodpoví. Tak asi ne. Eva začala mlčky chystat talíře na polévku.

„Víš, kde je ten vyšívaný ubrus, který jsme vždycky dávaly na Vánoce?“ uslyší za sebou babiččin hlas.

„Asi jo.“

„Tak ho v pokoji přehoď přes stůl.“

Eva se usměje, vloží první talíř do mikrovlnky, zapne ji a přejde do ložnice k prádelníku pro ubrus. Donese ho do parádního pokoje a rozprostře po oválném stole

z leštěného dřeva. Vejde se k němu pohodlně osm lidí. Ozve se zapípání. Vráť se do kuchyně, otevře dvířka mikrovlnky a opatrně vytáhne horký talíř. Strčí do ní druhý. Babička stojí u okna a skrz záclonu vyhlíží ven. Eva zatím uchopí talíř s polévkou a zamíří s ním do chodby.

„Stůj!“ Překvapeně se otočí. „Polož to sem.“

„Já myslela...“ Zmateně se na babičku podívá.

„Tam už nikdy jíst nebudu,“ ucedí skrz zaťaté umělé zuby.

Eva si povzdechne, posune kupičku letáků a postaví talíř na potrhaný plastový ubrus. To jsou ty babiččiny rozmary, někdy má pocit, že už nevnímá realitu, a jindy, že jim to dělá schválně. Obědy jí nosí, ale co když tu už nebude moct zůstat sama? Téma, které se u nich doma teď řeší čím dál častěji. Máma by už ráda podala žádost do domova.

„Proč tam nechceš jíst? Vždyť je ten pokoj tak hezký. Jako někde na zámku.“

Babička si sedne na židli a ponoří lžici do polévky. Zamíchá kuřecí vývar, z něhož se kouří. Eva zatím zběžně uklízí stůl, aby si mohla sednout naproti ní.

„Hezký možná, ale je to zbytečně daleko. Vidiš, že sotva chodím. V tomhle věku už mám nárok na to, aby jídlo chodilo za mnou, ne já za ním.“

„Taky chodí,“ usměje se Eva. Skloní se k polévce, ale všimne si, že babička nejí. Jen lžicí brázdí dno talíře a zamýšleně sleduje, jak ve vývaru víří kousky mrkve a petržele. Pak k ní zvedne hlavu.

„Vůbec si neumím představit, že bych odtud musela odejít.“ Jako by vnučce četla myšlenky.

„Kam bys měla odcházet,“ odpoví neutrálně, ale nepřiliš přesvědčivě.

„Třeba do koncentráku.“

A je to tady. Zmatení myslí. Netuší, v jaké době žije.

„Pokud vím, tahle zařízení už dávno zrušili,“ mrkne na ni, ale babička dál s vážnou tváří odděluje lžící nudle od zeleniny a rozbíjí velká mastná oka na drobná očka.

„Někdy si na ty lidi vzpomenu. Vraždění bezbranných dětí je hrozné, ale čím jsem starší, tím víc myslím i na ty nebohé židovské starce, co museli odejít, i když už nedokázali přejít z jedné místnosti do druhé.“

Eva na ni zamyšleně pohlédne. Nemluvila o nich před chvílí s odmítavou trpkostí v hlase?

„Slib mi, že mě nikam nedáte. Vždyť je to skoro stejné. Koncentrák nebo alzheimrová elděenka.“

„Babi, tvoje starosti bych teda fakt chtěla mít.“ Teď. Teď se povedl. Ten bezstarostný tón, který skýtal uklidnění.

„Taky budeš. Za sto let.“

Pousmála se. „Za sto let tu nebudeme ani jedna.“

„Ty třeba jo. Lidi se dnes dožívají čím dál vyššího věku. A ženské z naší rodiny mají tuhý kořínek.“

V tom měla babička pravdu.

„Položí tě do postele, a pokud ti ještě bude mozek sloužit, následující léta strávíš modlením, aby si tě ten nahoře vzal k sobě. A já se tam za tebe budu přimlouvát.“

„Dík, babi, ale to nemusíš. Jestli tu budu za sto let, tak mě položí pod skleněný poklop, napojí na hadičky a můj avatar bude cestovat po světě. Nebo možná po vesmíru.“

Babička se poprvé usmála. I když nejspíš vůbec netušila, co slovo avatar znamená.

„Víš co. Skoč do parádního pokoje. Otevři sekretář. Za knížkami vpravo nahoře je dřevěná krabička. Dones ji.“ Evě málem zaskočilo. Tak tohle je nečekané překvapení.

Tu krabičku samozřejmě znala. Objevila ji jako malá a s tím, co skrývala, si často hrávala. Ale jen když se nikdo nedíval. Protože o tom, co v ní bylo, se u nich doma nikdy nemluvílo. Už jen pro ten nápis. *Nikdy neotvírat!* Až teď získala babiččino svolení. Kdy ji vlastně naposledy otevřela?

Vrátila se během vteřiny, celá nedočkavá. Třeba se dozví něco o původu těch šperků. Dychtivě odsunula zástrčku a nadzvedlo víko. Odhalila blyštivý obsah.

„Ty kameny jsou pravé?“

„Nikdy nebylo na světě nic pravější.“ Babička zamýšleně vzala do ruky stříbrný náramek.

„Nosila jsi ho někdy?“

Zavrtěla hlavou.

„Tak tvoje máma?“

Znovu stejný pohyb.

„Vyber si něco,“ řekla babička rozhodným hlasem.

Překvapeně se na ni podívala.

„Proč mají být pořád zavřené jako ve vězení? Za nic nemůžou. Šperky se mají nosit. Koukni, jak se lesknou. V těch pár paprscích slunce.“

Věděla přesně, po kterém sáhne. Holubička s tělem z bílého kamene. Křídla měla proplétaná jemnými zlatavými drátky. Už jako malá snila o tom, jak tuhle brož nosí na bundě a holky ve třídě se můžou zbláznit závistí. Ne že by byl dneska takový šperk moderní. Ale rozhodně byl nadčasový. A dětské sny se mají plnit.

V chodbě se rozdrčel zvonek. Obě sebou trhly, jako by je někdo nachytlal při nekalosti. Musela se usmát. Čeho se tak lekla? Tentokrát ji nikdo nepřistihl nad zakázanou krabičkou plnou šperků. Nemusí se obezřetně rozhlížet,

jestli někdo nejde. Babičce ale úlek zamrzl na tváři. Přiložila si prst ke rtům.

„Tiše, nejsme doma.“

Eva na ni nechápavě pohlédla.

„Schovej to,“ kývla směrem ke šperkovnici.

Nejdřív strčila do kapsy holubičku, tu přece dostala, pak zaklapla víko a šla vrátit krabičku na původní místo. Zvonek se ozval znovu. Nezamířila do kuchyně, ale ke vstupním dveřím.

„Neotvírej,“ řekla naléhavě stařenka co nejtišším hlasem.

„Proč?“

„Možná to jsou oni.“

„Kdo?“

„Židé.“

„Židé? Babi, co s nima dneska pořád máš?“

Schválně pokračovala v chůzi, aby ji přesvědčila, že nemá bláznit. V téhle paranoi ji přece nemůže podpořovat. Stařenka zmlkla. Nejspíš ale na sebe jen nechtěla upozornit hlasitým voláním. Eva otevřela. Stál za dveřmi. Ten mladý muž, co na ni zíral před domem. Úplně na něj zapomněla. Byl vysoký, hubený, tmavovlasý. Mohlo mu být stejně jako jí, tak třiadvacet. Na hlavě měl jarmulku, jako ostatní, co s ním postávali dole na chodníku. Takže to až taková paranoia nebyla. Co může chtít?

Tázavě se na něj zadívala. Stejně tázavě se on díval na ni. Promluvil první, s neskrývaným překvapením v hlase.

„Dobrý den, vy tady bydlíte?“

„Ne, zrovna jste mě nachytl při vloupačce.“ Podařilo se jí udržet vážnou tvář.

Zasmál se.

„Omlouvám se, že při té vloupačce ruším.“

„Potřebujete něco?“

„Ne, totiž ano, vlastně... dá se to tak říct.“

Vyčkávala.

„Můžu na vás mít prosbu?“

Stála ve dveřích, jen za ně nenápadně přistrčila nohu, aby je nešlo jednoduše otevřít. Byl to sice sympaťák, ale i sympaťák může být vrah.

„Když to bude v mých silách,“ usmála se neutrálně.

„Víte, v tomhle bytě kdysi bydleli moji příbuzní.“

„Aha, to je možný, nejspíš se tu vystříдалo dost lidí, je to starý byt.“

„Chtěl jsem poprosit, jestli by bylo možný podívat se dovnitř.“

„Nebylo!“ ozvalo se z bytu skřehotavé zvolání. Docela jí to překvapilo. Ne obsah toho slova, ale že má babička ještě tak dobrý sluch, aby jejich rozhovor slyšela.

Rozpačitě se na ni podíval.

„Omlouvám se...“ zašeptal.

„To nic, vy promiňte. Babička už má svůj věk a svoje rozmary.“ Ve skutečnosti ale sama neviděla nejmenší důvod, proč ho pustit dovnitř. Co jí bylo do nějakých jeho příbuzných? Navíc si to klidně mohl vymyslet.

„To naprosto chápu. Taky bych si nechtěl do bytu pustit někoho cizího. Dobrý den!“ zavolal přes její hlavu. „Já jsem Adam Hrubý. Můžu vám ukázat občanku.“

„Ať si ji strčí někam a jde ji tam hledat,“ ozvalo se v odpovědi.

Překvapeně se na ni podíval. Musela se držet, aby nevyprskla. No, tak tohle je ostuda století, pomyslela si. Babiččina svéráznost s pokročilým věkem narůstá.

Zatvářil se nešťastně, najednou jí ho bylo líto.

„Jak slyšíte, asi to nepůjde,“ zašeptala. „Ale víte co. Já ji zkusím nějak zpracovat. Určitě to nebude hned. Kdyžtak mi nechte číslo, ozvu se vám.“

Vzala papír s tužkou, co měla babička na botníku, a natáhla k němu ruku. Rychle napsal řadu číslic.

„A myslíte, že bych si mohl vzít vaše? Kdybyste třeba zapomněla.“

„Nebojte, nezapomenu.“ Vzala si od něj tužku zpátky, ale sama ji použít nemínila.

„Už je pryč?“ ozvalo se z kuchyně.

„Jo,“ zavolala tím směrem. Kývla na něj, usmála se a zavřela dveře. Číslo strčila do kapsy, k broži, a vrátila se zpátky do kuchyně.

„To jsou dneska drzí lidi, co?“ vrtěla babička hlavou a nabrala si lžící polévku. Vyprskla.

„Jak jsi to ohřála? Vždyť je to úplně studené.“

Eva vzala oba talíře. Tak to ohřeje ještě jednou. Hlavně že se nestalo nic horšího.

3

Když odcházela, byly už skoro tři. Zdržela se delší dobu, než měla v plánu. Babička si ale tentokrát chtěla povídat a Eva ji nemínila připravit o vstřícného posluchače. A sebe o možnost slyšet pár historek z babiččina mládí. Většinou v tomto směru příliš sdílná nebyla. Tentokrát ale vzpomínala na dětství, na svou mámu, na to, jak měla ráda, když spolu zpívaly, i když to nebylo moc často. Potom babičce pustila nějakou dechovku a poslouchala s ní. Když měla dneska ty narozeniny, přestože o nich nepadlo ani slovo. Dala jí to jako dárek. Přetrpěla to. Když je člověk na začátku života, neuvědomuje si jeho konečnost, dokud nesedí před ní. Jak dlouho ještě budou mít možnost si takhle posedět? Stejně nikam nespěchala.

Strčila do igelitky prázdné ešusy, holubičku připnula na sako a vyrazila z bytu do sluncem zalitého světa bez pohybových omezení. Alespoň pro ni. Ani ji už moc netrápilo, že nese igelitku. Stejně bude každý koukat na tu úžasnou brož. Ulice před domem byla prázdná. Na podivné seskupení, které míjela, když přicházela, by si ani nevzpomněla, kdyby si nevšimla, že na chodníku leží vadnoucí květina. Jako první ji napadl ten kluk, Adam. Není to náhodou dárek pro ni? Tou myšlenkou pobavila sama sebe. Zvědavě popošla blíž. Pravidelné dláždění něco narušilo. Čtveřici dlažebních kostek nahradily

kovové. Ve slunečních paprscích se leskly novotou a mezi nimi byla položená rudá růže. Takže byla pro někoho jiného. Sklonila se. „Zde bydlela Otýlie Hermannová“ stálo na jedné z kostek. „Narozena 23. ledna 1869. Zavražděna v Osvětimi 1943.“ I na dalších kostkách byli uvedeni lidé stejného příjmení. Rychle přečetla jména. Jan, Karla a Adam. Zase se narovнала.

Proto tu předtím byla ta skupinka. Stáli přece na tomhle místě. Cože to ten kluk říkal? Že dřív žili v babiččině bytě jeho příbuzní? Že by to byli tihle? Zamyslela se. Ale ne. Jeho příjmení znělo jinak. Představil se jako Hrubý, vybavila si. A najednou měla zvláštní pocit. Jako by nebyla sama. Jako by na sobě cítila něčí pohled. Rozhlédla se kolem sebe. Ulice byla prázdná. Potrásla hlavou, aby z ní ten nepříjemný dojem vyhnala, překročila kovové kostky a vydala se k tramvajové zastávce.

Po chvíli se ve skrytém zákoutí za rohem domu pohnul stín. Stín někoho, kdo kdysi přísahal, že už se nikdy nevrátí. Teď byl zpátky. Společně s ním se dala do pohybu mužská postava. Vykročila směrem, kterým před chvílí zamířila Eva. Muž kráčel ulicí. Nešel však stále rovně, jako žena kus před ním. Na nejbližším rohu zahnul a odcházel pryč.

Eva se neohlédla, směřovala na zastávku. Chtěla se co nejrychleji dostat domů. Musí se konečně zbavit té igelitky s ešusy. Pak by mohla zavolat Aleně a vytáhnout ji na víno. Mohly by zajít na náplavku. Dneska tam určitě bude někdo hrát. Několik desítek metrů od zastávky zahlédla, že přijíždí její tramvaj. Rozeběhla se, přece zase nebude čekat tak dlouho, když si ji teď nechá ujet. Tramvaje zásadně dobíhala. Hned ze tří důvodů. Za prvé: nechtěla ztratit ve svém životě kus drahocenného času, který by

promrhala čekáním. Za druhé: každý pohyb dobrý. A za třetí: úspěšně doběhnout tramvaj pro ni bylo vždycky znamením, že má svůj šťastný den. A protože dnes zrovna moc štěstí neměla, bylo na čase to zvrátit.

Jenže jak vyběhla, vrazila do někoeho, kdo zrovna vyšel zpoza rohu. Taška s prázdnými ešusy jí vypadla z ruky a ty se rozlétly po chodníku do všech stran. Rychle je začala sbírat. Vnímala přitom, jak tramvaj zazvonila a rozjela se. Tak tenhle den je ztracený.

„Omlouvám se, moc mě to mrzí,“ zaslechla za sebou, a když se otočila, uviděla ohnutá záda nějakého muže. Narovnal se s ešusem v ruce. Ale, starý známý...

„No ne, koukám, že mám dneska šťastný den.“ Aspoň někdo, pomyslela si. Mile se usmíval a podával jí plastovou nádobu. „Teda tím myslím, že se s vámi opět potkávám. Za tu srážku se moc omlouvám.“

„Nemusíte, za to můžu já. Nekoukala jsem pořádně na cestu.“

„Tak to jsme byli dva.“ Upravil si sako. „Nemohl bych vám tu nehodu nějak vykompenzovat?“

„Vy za to opravdu nemůžete.“

„Tak v tom případě byste ji mohla nějak vykompenzovat vy mně.“

Pobaveně na něj koukla, to je teda rychlý obrat od omluvy.

„Třeba že byste se mnou zašla na kafe,“ usmál se znovu. „Pokud teda nemáte jiný plány.“

Pokrčila rameny. „Mám jiný plány. Ale kafe bych si stejně předtím dala.“

„Skvěle. Znam nedaleko jednu kavárnu. Kousek od místa, kde stávala synagoga.“ Přikývla.

„Mimochodem, nemohli bysme si tykat? Adam,“ naltáhl k ní ruku.

Podala mu svoji. „Eva.“

„To je přímo archetypální,“ usmál se.

„Cože?“

„Myslím to starozákonní spojení.“

„Jo. Pořád lepší Adam a Eva než Eva a Vašek.“

„Kdo?“ Opravdu vypadal, že neví, o kom je řeč.

„Tím se netrap. Babiččini oblíbenci. Dneska jsem s nima strávila část odpoledne.“

„Aha. Tak můžeme?“

Schovala poslední plastovou nádobku a vydala se za ním, protože netušila, kde tu bývala synagoga. Chtěl jí galantně vzít tašku s ešusy, ale nedovolila mu to. Chlap s igelitkou vypadá snad ještě hůř, než když jde s igelitkou ženská.

Nade dveřmi zacinkal zvonek a intenzivní vůně kávy jí připomněla cukrárnu v Hojticích, do které chodívala s tetou, když ještě žila. Sešli po schůdkách do útulné místnosti pod úrovní chodníku a zamířili k volnému stolku. Objednal si malé preso. Ona latté.

„Ještě jednou se vám musím omluvit,“ začal, když servírka odešla.

„Netykáme si náhodou?“

„Myslím tobě a babičce.“

„Do babičky jsi ale na chodníku nevrátil,“ usmála se.

„Neměl jsem ji tak přepadnout. Měl jsem nejdřív zavolat. Nebo napsat dopis.“

„Myslíš něco jako písemnou žádost o domovní prohlídku?“

Taky se usmál. „Víš, těžko se to vysvětluje, ale opravdu mi na tom záleží.“

„Proč?“

„Můj dědeček mi o tom bytě kdysi vyprávěl.“

„Takže tam bydlel tvůj dědeček?“

„Ano.“

Ulevilo se jí. Začala se obávat, že ten byt měl něco společného s těmi zavražděnými z chodníku.

„Já vlastně ani nevím, kdy se tam naše rodina nastěhovala.“ Rozpačitě pokrčila rameny a stočila rty do co nejroztomilejšího úsměvu.

„Děda odešel ve dvačtyřicátým.“ Eva ale zmíněný rok přeslechla, protože servírka před ně zrovna položila hrnečky s kávou. Zabořila rty do husté pěny. Čepice z našlehaného mléka ji zašimrala na nose a zanechala po sobě nepřehlédnutelnou stopu. Rozpačitě si otřela špičku nosu dlaní.

„Nechceš sušenku? Tyhle zrovna nemusím.“ Nabídla, aby odvedla Adamovu pozornost od toho malého kávového faux pas.

Podíval se na její talířek a s omluvným úsměvem zavrtěl hlavou.

„Já na sladké moc nejsem.“

Bod k dobru, pomyslela si. Hlavně ne chlapa, který vyžaduje, aby ženská furt něco pekla, jako dřív táta prudil mámu. Zase se napila.

„Děda ho měl rád.“

„Sladkosti?“

„Ne, myslím ten byt.“

„A proč se z něj teda odstěhoval?“

Teď už si rty jemně otřela papírovým ubrouskem, jako dáma, aby se zase nemusela stydět, když proti ní sedí Adam v obleku.

„Musel. Dostal povolání do transportu. Stejně jako jeho táta, máma, babička a malej brácha.“

Zarazila se s ubrouskem na tváři. Nejraději by si nafackovala. „Promiň, mělo mi to dojít. Patřil do té židovské rodiny, která umřela v Osvětimi, že?“

Přikývl.

„Ale jak to, že ti o tom vyprávěl? On...“,“ nedořekla.

„Přežil. Jako jediný, jinak bych tu nebyl...“,“ pronesl věčně.

Nebyla si jistá, co na to má říct. Jestli poblahopřát, nebo kondolovat za ty ostatní.

„Takže ty jsi žid? Předtím jsi měl jarmulku,“ ukázala místo toho na jeho hlavu, kde mu teď vlasy nic nezakrývalo.

„To bylo jen při ukládání těch kostek. K uctění památky obětí holocaustu. Muži by na židovském pamětním místě měli mít pokrývku hlavy. U židů je to opačně než u křesťanů, víš. V kostele se pokrývka hlavy snímá.“

No jo, jasně, mladá a blbá, je potřeba s ní mluvit se showvavým nadhledem. Jak rychle obrátit téma od judaismu někam, kde je silná v kramflecích? Třeba k muzice nebo ke knížkám? Předběhl ji.

„Jak stará je tvoje babička?“

Muzika to sice nebyla, ale aspoň mohla ukázat, že v některých oblastech není totální ignorant. Třeba co se týká znalosti věku členů své vlastní rodiny.

„Je jí sedmdesát devět. Zrovna dneska. Ale nechce to slavit. Nesnáší narozeniny. Takový rozmar stáří. No, aspoň

člověk ušetří peníze a nervy. Nemusím nic vymýšlet a nosit jí něco, co stejně nepotřebuje. Ale příští rok jí bude osmdesát, a to už za oslavu stojí. Co bys dal k osmdesátinám někomu, kdo nic nepotřebuje a nechce nic slavit?”

Pokrčil rameny. Jasně, tohle téma asi není zrovna vrcholem zábavnosti. Tak jinak.

„Přemýšlela jsem, že jí objednáám striptéra. Toho sice taky nepotřebuje, ale aspoň by to bylo pořádný překvapení.“ Stále na ni hleděl s neutrálním výrazem. Ustrkl kávu. Chvilí vypadal, že přemýšlí, co na to říct. Tak schválně, ukaž, jestlipak máš smysl pro humor.

Nadechl se a zvolna pronesl: „To je zvláštní.“

„Co je na tom zvláštního?“

„Tvoje babička se narodila ve stejný den, jako se vrátil můj děda z koncentráku, 16. května 1945. Taky to bylo vlastně takové jeho druhé narození.“

No nic, v myšlenkových pochodech byl, zdá se, neměnný.

„Jo, to je zvláštní náhoda.“

Napila se a rozhlédla. Kdyby tušila, že se budou bavit hlavně o její babičce a jeho dědovi, nechá ešusy ešusama a tu tramvaj doběhne, i kdyby měla pokořit světový rekord.

Adam její rozladění zaznamenal a rozpačitě si odkašlal.

„Asi to vypadá, že tě dost neobratně balím skrz tvoji rodinu, co?“

„Mě? Ne. Spíš to vypadá, že balíš moji babičku.“

Pobaveně se usmál. Ona se ale tvářila vážně. A pokračovala.

„V tom máš ale smůlu. Je sice volná, ale na rande by už nejspíš nedošla. A kdybys došel ty k ní, jak jsi měl ostatně

v plánu, tak by tě s nějakýma návrhama poslala do háje. Což už vlastně udělala.“

„Ujišťuju tě, že jsem spíš na mladé půvabné slečny než na postarší dámy.“

Zatvářila se naoko překvapeně. „Vážně? Tak v tom případě s tebou souhlasím. V balení jsi opravdu neobratný.“

Omluvně se usmál. Pak ale nasadil vážný výraz.

„Možná by mě mohl omluvit fakt, že obřad, kterého jsem se dnes účastnil, mi trochu rozhodil karmu. Víš, investoval jsem dost energie do toho, aby tam ty kostky mohly být. A teď se to konečně podařilo. Navíc jsme stihli i termín, chtěl jsem je tam uložit na výročí dědova návratu. Škoda že u toho nemohl být. No a pak jsem uviděl tebe. A zrovna jsi patřila k tomu bytu, kde můj děda kdysi žil. Je to všechno prostě neuvěřitelná náhoda. Jako kdyby věci dostávaly nějaký hlubší smysl. A potom na sebe narazíme znovu na zastávce. Třeba je to osud.“

„No nevím. Osud bych v tom zrovna neviděla.“ V hlavě jí problikla červená kontrolka. Jakmile kluk začne mluvit o osudu, rychle pryč.

Už se zvedala, že se omluví, skočí si na záchod a brkne Aleně, aby jí za chvíli zavolala, že u nich hoří nebo tak něco, aby mohla rychle zmizet.

„Jak se jmenovala tvoje babička za svobodna?“

„Nikdy se nevdala. Jmenuje se pořád stejně. Anna Kálinová. Což si můžeš přecíst i na zvonku.“

„Všechno do sebe zapadá,“ zašeptal Adam.

„Co tím myslíš?“

„Tonda Kalina byl nejlepší kamarád mého dědy. A máma tvý babičky byla Marie, že jo?“

Znovu si sedla. „Jak tohle víš?“ pronesla překvapeně.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Na kameni kámen.***

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.